

Nr. 10(180)

Bazūne

Latvijas Neredzīgo bibliotēkas avīzīte
par notikumiem bibliotēkas dzīvē

2026. gada 5. oktobris

INGA ŽOLUDE UN VIŅAS «TĒVS»

Gunta Bite

Avīzītes «Bazūne» redaktore

Reizēm idejas pasākumiem rodas pavisam negaidīti. Šoreiz ideja par nākamā «Kafijas pauzes» viešņu atnāca tieši no mūsu lasītājiem.

Kādā no Krājuma komplektēšanas komisijas sēdēm Lasītāju apkalpošanas nodaļas vadītāja pastāstīja, ka lasītāji izteikuši vēlmi bibliotēkā satikt rakstnieci Ingu Žoludi. Tā kā bibliotēkas krājumā tikko bija nonākusi autore jaunākās grāmatas «Tēvs» audioversija un tika gatavots arī izdevums palielinātā drukā, ilgi domāt nevajadzēja. Sākām meklēt iespēju sazināties ar rakstnieci, un ar Latvijas Rakstnieku savienības palīdzību tas arī izdevās. Drīz vien atsaucās pati autore, un tagad varam teikt — tikšanās būs!

7. oktobrī plkst. 14.00 Latvijas Neredzīgo bibliotēkā notiks **«KAFIJAS PAUZE ar Ingu Žoludi»**. Šoreiz pasākums vienlaikus būs arī autore grāmatas «Tēvs» atvēršanas svētki divos pielāgotos formātos — audio un palielinātā drukā.

Grāmatas oriģinālu 2026. gadā izdevusi izdevniecība «Dienas Grāmata». Pati Inga Žolude «Tēvu» nosaukusi par dzīves romānu. Tas ir ļoti personisks

darbs, kurā rakstniece pievēršas savas ģimenes vēsturei, attiecībām ar tēvu, atmiņām un aizmiršanai. Autore raksta par divvalodīgu latviešu un krievu ģimeni un mēģina izprast ne tikai viena cilvēka dzīvi, bet arī ģimenes pagātni un tās nospiedumus nākamajās paaudzēs.

Īpaši sāpīga un nozīmīga vieta šajā stāstā ir autore tēva slimībai. Viņam diagnosticēta Alcheimera slimība, kas pamazām atņem atmiņas un līdz ar tām arī daļu ģimenes pagātnes, kuru glabājis tēvs. Tāpēc «Tēvs» nav tikai stāsts par tēvu un meitu. Tas ir arī stāsts par cilvēka atmiņu — par to, ko spējam saglabāt, ko pazaudējam un ko reizēm vairs nav iespējams atgūt.

Taču atmiņa šajā grāmatā nav tikai viena cilvēka atmiņa. Personiskais ģimenes stāsts savijas ar jautājumiem par pagātni, vēsturi un to, ko no tās saglabājam vai aizmirstam. Mēģinot saprast savas ģimenes pagātni, cilvēks sastopas arī ar laiku, kurā dzīvojušas iepriekšējās paaudzes. Tādēļ «Tēvs» rosina domāt ne tikai par autore ģimenes pieredzi, bet arī par to, cik daudz mēs paši zinām par savu ģimeņu pagātni un cik daudz no tās paliek neizstāstīts.

Latvijas Neredzīgo bibliotēkai gaidāmā tikšanās ir īpaša vēl kāda iemesla dēļ. Ingai Žoludei Strazdumuiža nav

sveša vieta. Viņas tēvs, par kuru tapusi grāmata «Tēvs», lielu daļu mūža pavadījis Strazdumuižā. Tāpēc 7. oktobrī rakstniece nebūs vienkārši viešņa, kas pirmo reizi ierodas nepazīstamā vidē. Šī ir vieta, kas cieši saistīta ar viņas ģimenes dzīvi un līdz ar to arī ar autores personisko stāstu.

Tieši šī saikne mūsu sarunai piešķir īpašu nozīmi. «Kafijas pauzes» centrā būs grāmata «Tēvs», tās tapšana un autores personiskais stāsts. Runāsim par grāmatā aprakstītajiem notikumiem un pieredzi, par tēva un meitas attiecībām, atmiņu un pagātņi. Sarunā noteikti būs arī personiskāki jautājumi, jo šoreiz grāmatas autores radītais literārais darbs ir ļoti cieši saistīts ar viņas pašas dzīvi.

Pasākums vienlaikus būs arī divu jaunu pielāgoto izdevumu atvēršanas svētki. Grāmata «Tēvs» tagad Latvijas Neredzīgo bibliotēkas lasītājiem ir pieejama gan audio formātā, gan palielinātā drukā. Audiogrāmatu ierunājusi Dina Kāgane-Kovaļova, un tās skanējuma ilgums ir 6 stundas un 20 minūtes. Arī grāmata palielinātā drukā jau ceļo pie lasītājiem.

Divi pielāgotie formāti nozīmē arī divus atšķirīgus ceļus pie viena un tā paša literārā darba. Cilvēks, kuram redzes vai citu lasīšanas grūtību dēļ vairs nav ērti lasīt parastajā iespieddrukā, var izvēlēties palielināto druku. Savukārt citam piemērotāks būs audio formāts. Būtiskākais ir tas, ka lasīšanas grūtībām nevajadzētu kļūt par iemeslu, kāpēc cilvēkam jāatsakās no jaunas latviešu literatūras.

Varbūt šīs grāmatas gadījumā īpaši zīmīga šķiet arī pati bibliotēkas darba būtība. «Tēvs» lielā mērā ir stāsts par atmiņu — tās saglabāšanu un zaudē-

šanu. Savukārt grāmata ir viens no veidiem, kā cilvēka pieredzi un atmiņas iespējams saglabāt un nodot tālāk.

Reproducējot vienu un to pašu darbu dažādos pielāgotos formātos, mēs nemainām autora stāstu. Mēs mainām veidu, kādā lasītājs tam var piekļūt. Kāds grāmatu tur rokās un lasa palielinātos burtus, cits klausās priekšā lasītu tekstu, bet stāsts paliek tas pats.

Arī tas ir viens no iemesliem, kāpēc mums ir svarīgi bibliotēkā rīkot tikšanās ar rakstniekiem. Grāmata lasītājam ļauj iepazīt autora radīto pasauli, savukārt tikšanās dod iespēju iepazīt cilvēku, kurš aiz šī darba stāv. Uzdod jautājumu, dzirdēt autora balsi un reizēm uzzināt kaut ko tādu, kas pašā grāmatā nemaz nav uzrakstīts.

Šoreiz īpaši priecājamies arī par to, ka impulsu šai tikšanās reizei devuši paši lasītāji. Viņu izteiktā vēlme satikt Ingu Žoludi nonāca līdz bibliotēkas darbiniekiem, un no vienas sarunas Krājuma komplektēšanas komisijas sapulcē dažu dienu laikā izauga pavisam konkrēts plāns.

Tas ir labs atgādinājums arī mums pašiem — bibliotēkas pasākumiem nav jābūt tikai darbinieku izdomātiem. Bibliotēka pastāv saviem lasītājiem, tāpēc ir svarīgi viņus sadzirdēt arī tad, kad tiek izvēlēti cilvēki, kurus aicinām ciemos.

Mēs sadzirdam lasītāju vēlmes.

Tāpēc tiekamies Latvijas Neredzīgo bibliotēkā «KAFIJAS PAUZĒ ar Ingu Žoludi». Atvērsim grāmatu «Tēvs» audio un palielinātā drukā, runāsim par tās tapšanu, tēvu un meitu, atmiņām un aizmiršanu, ģimenes pagātņi un, iespējams, arī par to, ko nozīmē runāt par tik personisku grāmatu vietā, kas cieši saistīta ar autores ģimeni.

Un, protams, būs arī kafija. Jo citādi jau tā nebūtu «Kafijas pauzes».

Atgādinu, ka pasākumu varēs ne tikai apmeklēt klātienē, bet arī skatīties

mūsu bibliotēkas *YouTube* kanālā (<https://youtube.com/live/KkElknlAsXM?feature=share>) attālināti un uzdot autorei jautājumus.

BIBLIOTĒKAS ZIŅAS

KAD DZEJA SĀK DZIEDĀT

Vija Circāne

Lasītāju apkalpošanas nodaļas vadītāja

Kad vasara liepziedu klēpjus izmaiņījusi pret mārīņrožu sārtajam ugunīm, tad ozolzīlēs sevi iedzied rudens. Kas gan būtu rudens vēlās vakara stundās bez dzejas, gluži kā putns bez spārniem.

Šogad Dzejas dienu moto ir «Dzeja dzied», rosinot aizdomāties par to, ka dzeja cilvēces dzīvē bijusi klātesoša jau kopš neatminamiem laikiem, kad dzeja un mūzika bija nedalāms veselums, kurā ritms un vārds kalpoja kā vienota valoda.

Latvijas Neredzīgo bibliotēkā Dzejas dienas ienāks, aicinot sekot līdzī ritmiskai un iedvesmojošai dzejai, kas ir ne tikai lasāma, bet arī klausāma, dzejai mūzikas pavadījumā un bez tā, dzejai, kurā ieklausīties un kuru sadzirdēt.

14. oktobrī plkst. 14.00 Latvijas Neredzīgo bibliotēkā gaidāma muzikāla

un dzejiska tikšanās ar **mūziķi Normundu Liepiņu**.

Normunds Liepiņš ir mūziķis, kurš prot klausītājam dāvāt ne tikai dziesmu, bet arī vārda burvību. Tikšanās laikā viņš runās dzeju un dziedās, ļaujot klausītājiem sajūst, cik cieši dzeja un mūzika ir saistītas. Dažkārt dzejolis vispirms uzrunā ar vārdiem, citreiz tas atklājas dziesmas melodijā, bet abos gadījumos tas spēj aizskart cilvēka sirdi.

Tikšanās laikā būs iespēja pabūt kopā ar mūziķi, ieklausīties viņa izvēlētajā dzejā, dziesmās un sarunā. Tā būs pēcpusdiena, kurā vārdi satiksies ar melodiju un dzeja patiešām sāks dziedāt.

Aicinām mūsu lasītājus atnākt uz šo sirsnīgo tikšanos un kopā piedzīvot, kā dzeja skan mūzikā un mūzika turpina dzejas teikto.

Tiekamies Latvijas Neredzīgo bibliotēkā, lai klausītos, sajustu un ļautos dzejai, kas dzied!

IESKATS GRĀMATĀ

AR SMAIDU TRAKĀ PASAULĒ

Mūsu bibliotēkā nule iznākusi Arnolda Auziņa grāmata «Ar smaidu trakā pasaulē» palielinātā drukā. Tajā apkopoti 49 stāsti par dažādām tēmām. Arnolds

Auziņš aicina ar humoru paskatīties uz pasauli, kurā mēs dzīvojam.

Lūk, ieskats vienā no stāstiem ar nosaukumu «Mākslīgais intelekts un

dabiskais stulbums», kurā lasītājs atpazīs arī mūsu bibliotēkas izdoto grāmatu:

«Pēdējā laikā daudz runā par mākslīgo intelektu (MI). Draugs vai drauds? [...] Atšķiru svešvārdu skaidrojumus: mākslīgais intelekts ir tehniska informācijas apstrādes sistēma, kas spēj veikt sarežģītus uzdevumus, vienkāršāk sakot, cilvēka prāta datormodelis.

Datoru es izmantoju tikai trīs gadījumos: zināšanu iegūšanai, sarakstei pa e-pastu un literāru tekstu ievadīšanai. Atšķirībā no spalvasbrāļiem, kuri divpadsmit stundas dienā pavada pie datora, man, tāpat kā Rainim, ir dēlītis ar papīru, un es rakstu ar roku, jo domas skrien ātrāk, nekā darbojas pirksti.

MI Latvijas asociāciju nodibināja 2024. gadā. Viss nokārtots oficiāli, lai sekmētos business.

[..]

Cilvēki ar dabisko intelektu distancējas no visa nesaprotamā. Esam piesardzīgi, ietekmējušies no zinātniskās fantastikas literatūras, kur roboti darbojas pret pārbaudītām vērtībām un izgudrojumiem, kas mūsu dzīvē jau sen iesakņojusies.

[..] Un ne vienmēr MI var uzticēties — tāpat kā laika reģiem. Tūristi no Latvijas par blēdību pārliecinājās Parīzē. MI norādītā adrese izrādījās šokējoši aplama: atjaunotās Dievmātes katedrāles vietā viņi nonāca sarkano lukturu rajonā.

2024. gadā Nobela prēmiju piešķīra diviem zinātniekiem, kuri «izgudrojuši statistiskās fizikas fundamentālos konceptus, lai izstrādātu mākslīgos neironu tīklus, kas darbojas kā asociatīvā atmiņa un atrod tendences lielos datu klāstos». Lai saprastu šo svešvārdu mudžekli, jāņem talkā MI. Vai cilvēki nākotnē spēs saglabāt kontroli par daudz gudrāko sabiedroto vai konkurentu?

[..]Latvijā atklāts pat MI centrs. Mākslīgais intelekts iesaka variantus, kurus cilvēks neierauga, un panāk sarežģītu sistēmu mijiedarbību. Parupji, bet precīzi izteicās pazīstams zinātnieks: «Mākslīgais intelekts ļauj mums uzlēkt augstāk par savu pakaļu.» Viņš mani piekodināja šo nerakstīt, tāpēc neminēšu vārdu. Zinātnieks brīdina — un ne jau skaudības dēļ — MI neuzņemas atbildību un nav pieļaujams jomās, kas saistītas ar veselību un ēdieniem, jo iesaka muļķības, nenoindēs, bet garšu sabojās.

Mākslīgais intelekts jau sarakstījis grāmatu latviešu valodā bērniem «Mazie stāsti». Tie celmlauži, kas klasikas darbus, piemēram, «Mērnīku laikus», cenšas pārveidot vieglā valodā, sacenšas ar MI, kurš kuru pārspēs. [...]

Ir arī ļoti negatīva izpausme — MI palīdz naudas krāpniekiem, kas kļuvuši gudri un viltīgi, atdarina uzņēmēju priekšniekus, kuri pārliecina grāmatvedi pārskaitīt blēžiem miljonus.»

BAZŪNE

Latvijas Neredzīgo
bibliotēkas
bezmaksas avīzīte

Izdota Braila un pielāgotās drukas nodaļā. Iznāk reizi mēnesī.
Redaktore Gunta Bite.

E-pasts: gunta.bite@lnrb.gov.lv
Mājaslapa: www.neredzigobiblioteka.lv sadaļā *Digitālā bibliotēka*
Tālr. 67522131

Publicētie materiāli ne vienmēr atspoguļo redakcijas viedokli.
Par publikācijām atbildīgi paši autori.